

Sygn. akt VII U 152/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Zbigniew Szczuka

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 lutego 2017 r. w Warszawie

sprawy E. P. (1) i Z. L. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania E. P. (1) i Z. L. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 6 listopada 2015 r. znak: (...)

1.zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza iż E. P. (1) podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia u płatnika Z. L. od dnia 9 marca 2015 r;

2.zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na rzecz E. P. (1) kwotę 180 zł (słownie: sto osiemdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

UZASADNIENIE

E. P. (1) w dniu 15 grudnia 2015 r. wniosła za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga

w Warszawie odwołanie od decyzji w/w organu rentowego z dnia 6 listopada 2015 r.,

nr: (...). Odwołująca zaskarżonej decyzji zarzuciła:

- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 83 ust.1 pkt 1 oraz art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. poprzez uznanie, że ubezpieczona nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 9 marca 2015 r. jako pracownik płatnika składek (...);
- naruszenie prawa procesowego, tj. art. 7 k.p.a. w zw. z art. 77 § 1 k.p.a. i w zw. z art. 80 k.p.a. poprzez zaniechanie dokonania czynności niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy, tj. wezwanie do złożenia wyjaśnień tylko trzech spośród siedmiu wskazanych świadków, a w konsekwencji brak wyczerpującego zebrania materiału dowodowego i naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów;

- naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 107 § 3 k.p.a. w zw. z art. 80 k.p.a. poprzez brak wskazania w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji przyczyn, dla których organ rentowy odmówił wiarygodności i mocy dowodowej wyjaśnieniom świadków;
- naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 22 k.p. w zw. z art. 65 k.c. i w zw. z art. 300 k.p. poprzez dokonanie błędnej wykładni treści umowy o pracę i uznanie, że z okoliczności sprawy wynika, iż między stronami nie doszło do nawiązania stosunku pracy.

W związku z powyższym odwołująca wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez uznanie, że ubezpieczona podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu od dnia 9 marca 2015 r. (k. 9-22 a. s.).

Odwołanie od decyzji organu rentowego złożył także w dniu 10 grudnia 2015 r. płatnik składek Z. L. prowadząca działalność gospodarczą pod firmą (...). W uzasadnieniu odwołania płatnik wskazał okoliczności faktyczne, które zostały podniesione już uprzednio w postępowaniu przed organem rentowym potwierdzające, że ubezpieczona była zatrudniona na podstawie umowy o pracę i faktycznie wykonywała swoje obowiązki. Wskazując na powyższe, płatnik składek także wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji (k. 2-3 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. w odpowiedzi

na odwołanie z dnia 11 stycznia 2016 r. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. W ocenie organu rentowego odwołujący w toku postępowania nie przedstawili dowodów potwierdzających wykonywanie pracy E. P. (1) na rzecz płatnika składek. Organ rentowy wskazał, iż od dnia 18 stycznia 2014 r. do zawarcia kwestionowanej umowy o pracę w dniu 9 marca 2015 r., E. P. (1) nie posiadała żadnego tytułu do ubezpieczeń społecznych. Podkreślono również, że po powstaniu niezdolności do pracy E. P. (1), płatnik składek Z. L. sama przejęła jej obowiązki, nie zatrudniając nowego pracownika. Przedstawione wyżej okoliczności, w ocenie Oddziału dają podstawy do stwierdzenia, iż umowa o pracę została zawarta dla pozorów w rozumieniu art. 83 k.c. oraz z naruszeniem zasad współzycia społecznego na mocy art. 58 § 2 k.c. jedynie w celu uzyskania świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wobec powyższego organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję, w której stwierdził, że E. P. (1) nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia u płatnika składek Z. L. od dnia 9 marca 2015 r. (k. 67-68 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek Z. L. prowadziła działalność gospodarczą pod firmą (...) od dnia 25 lipca 2012 r. w zakresie sprzedaży detalicznej gier i zabawek prowadzonej w wyspecjalizowanych sklepach (k. 24 a. s.).

W dniu 9 marca 2015 r. E. P. (1) zawarła umowę o pracę na czas nieokreślony z płatnikiem składek Z. L. prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą (...), zmienioną następnie aneksem z dnia 10 marca 2015 r. Wcześniej strony zawarły dwie umowy o dzieło – z dnia 24 lipca 2014 r. oraz z dnia 20 września 2014 r. (akta ZUS).

Postanowienia umowy z dnia 9 marca 2015 r. zmienionej aneksem z dnia 10 marca 2015 r. przewidywały zatrudnienie E. P. (1) na stanowisku manager do spraw organizacji szkoleń, eventów i konferencji w wymiarze pełnego etatu, z wynagrodzeniem w wysokości 4210,00 złotych brutto. Termin rozpoczęcia pracy został oznaczony przez strony na dzień 9 marca 2015 r. (akta ZUS).

W dniu 9 marca 2015 r. E. P. (1) ukończyła szkolenie wstępne w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (k. 4 a. s.).

Odwołująca E. P. (1) świadczyła pracę na rzecz płatnika składek

od dnia 9 marca 2015 r. do dnia 16 czerwca 2015 r. Od dnia 17 czerwca 2015 r. odwołująca przebywała na zwolnieniu lekarskim z powodu zagrożonej ciąży (akta ZUS).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. w oparciu o własne ustalenia wydał zaskarżoną decyzję w dniu 6 listopada 2015 r., nr: (...)

na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r.

o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. Organ rentowy stwierdził, że E. P. (1) jako pracownik u płatnika składek (...) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 9 marca 2015 r. Zdaniem Oddziału celem i zamiarem stron stosunku pracy nie była faktyczna realizacja postanowień umowy o pracę, a jedynie uzyskanie przez zainteresowaną statusu pracownika oraz zamiar krótkotrwałego wykonywania pracy za wynagrodzeniem, które miałyby stanowić podstawę do wyliczenia zasiłków z ubezpieczenia chorobowego (k. 57-65 a. s.).

Na wniosek ubezpieczonej płatnik składek wypłacał jej wynagrodzenie w formie gotówkowej (akta ZUS).

Odwołująca firma w 2014 r. osiągnęła dochód w wysokości 100324,74 złotych,

a w 2015 r. 98619,07 złotych oraz posiadała zaległości w stosunku do organu rentowego

i Urzędu Skarbowego (k. 138-164, 184 i 196-197 a. s.).

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że ubezpieczona posiada wykształcenie średnie. W trakcie kariery zawodowej przez wiele lat zajmowała się organizacją imprez okolicznościowych – w latach 2002-2013 pracowała jako animator

i organizator imprez okolicznościowych, a w latach 2008-2013 jako manager imprez sportowo-rekreacyjnych. E. P. (1) była wcześniej zatrudniona u męża Z. L., E. L. na stanowisku managera imprez sportowo-rekreacyjnych. Odwołująca w ten sposób poznała Z. L., z którą najpierw współpracowała na podstawie umów o dzieło,

a następnie na podstawie umowy o pracę. Praca E. P. (1) w spornym okresie polegała

na nawiązywaniu kontaktów i relacji z potencjalnymi i obecnymi klientami, negocjacji warunków wykonywania usług, przygotowywaniu umów dotyczących imprez, szkoleń

i konferencji, pracach nad przygotowaniem nowej domeny i strony internetowej (...), opracowaniu logotypu i strategii marketingowej dla nowej marki (...), całościowym przygotowaniu i realizacji zleconych imprez. Ubezpieczona świadczyła pracę

w swoim mieszkaniu oraz w biurze pracodawcy przy ulicy (...) w W.

w wymiarze 40 godzin tygodniowo. Wszelkie polecenia służbowe wydawała ubezpieczonej jej przełożona Z. L.. Odwołująca nie planowała ciąży, ponieważ leczyła się z powodu zespołu policyklicznych jajników. O ciąży ubezpieczona dowiedziała się w kwietniu 2015 r., w siódmym tygodniu ciąży (zeznania świadków R. B. (1), E. J.

i E. P. (2) k. 129-130 oraz zeznania odwołujących k. 275-277 a. s.).

W oparciu o opinię biegłej ginekolog dr n. med. E. P. (3), Sąd ustalił, iż E. P. (1) była zdolna do podjęcia zatrudnienia na stanowisku managera do spraw organizacji szkoleń, eventów i konferencji w dacie 9 marca 2015 r. tj. w dniu jej zatrudnienia u płatnika składek Z. L.. Biegła w swojej opinii potwierdziła jednocześnie występujące u ubezpieczonej schorzenia ginekologiczne związane z zespołem policyklicznych jajników (k. 237-238 a. s.).

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o dowody zgromadzone w aktach rentowych i aktach sprawy oraz zeznań świadków: R. B. (2), E. J.

i E. P. (2), które potwierdziły fakt zawarcia zakwestionowanej przez organ rentowy umowy o pracę, jak również zakres czynności przez nią wykonywany. Natomiast zeznania ubezpieczonej i płatnika składek wskazały bezpośrednie przyczyny zatrudnienia ubezpieczonej na podstawie stosunku pracy oraz charakter wykonywanych przez nią obowiązków. Powodem zatrudnienia ubezpieczonej były plany rozwoju działalności polegającej na organizacji imprez okolicznościowych oraz plany rozpoczęcia działalności pod firmą (...). Ubezpieczona pracowała wcześniej w zawodzie, a zatem legitymowała się niezbędnym doświadczeniem i wiedzą wymaganą do pracy na stanowisku managera do spraw organizacji szkoleń, eventów i konferencji. Zeznania te wzajemnie

ze sobą korelowały, były spójne i logiczne oraz zgodne z doświadczeniem życiowym. Brak było wobec tego podstaw do odmówienia im wiarygodności. Także treść spójnej, kompleksowej i wydanej przez niekwestionowanego specjalistę z dziedziny ginekologii opinii biegłego nie budziła wątpliwości Sądu.

Reasumując powyższe, materiał dowodowy zgromadzony w sprawie należało uznać za kompletny i wystarczający do wydania orzeczenia kończącego postępowanie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania E. P. (1) oraz Z. L. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 6 listopada 2015 r., nr (...) są uzasadnione i podlegają uwzględnieniu.

Na wstępie rozważań prawnych niniejszej sprawy Sąd Okręgowy wskazuje, iż postępowanie sądowe w sprawach dotyczących ubezpieczenia rentowego wszczynane jest w rezultacie odwołania wniesionego przez ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ma więc ono charakter odwoławczy. Jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem - w aspekcie formalnym i materialnym - decyzji wydanej przez organ rentowy na wniosek ubezpieczonego lub z urzędu. Jest zatem postępowaniem kontrolnym. Badanie owej legalności decyzji i orzekanie o niej jest możliwe tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego oraz prawnego istniejącego w chwili wydawania decyzji. Mówiąc inaczej

- o zasadności przyznania lub odmowy przyznania świadczenia decydują okoliczności istniejące w chwili ustalania do niego prawa. Postępowanie dowodowe przed sądem jest postępowaniem sprawdzającym, weryfikującym ustalenia dokonane przez organ rentowy. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2004 r., sygn. akt II UK 395/03). Zdaniem Sądu Okręgowego przedmiotowe stanowisko Sądu Najwyższego - pomimo faktu, iż odnosi się bezpośrednio do kwestii związanej z ubezpieczeniami rentowymi - na zasadzie analogii znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie, albowiem tezy tam zawarte stanowią normy uniwersalne dotyczące bezpośrednio problematyki odwołań od decyzji organu rentowego. Ponadto, stanowisko Sądu Najwyższego uwidacznia, że wiążący w sprawie jest stan prawny obowiązujący w chwili wydawania decyzji.

W aspekcie powyższego wyводу Sąd Okręgowy stwierdza, że kwestią sporną w niniejszym postępowaniu było rozstrzygnięcie, czy ubezpieczona E. P. (1) faktycznie od dnia 9 marca 2015 r. podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę przez Z. L. prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą (...).

Dokonując szczegółowej analizy przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 963) zwanej dalej „ustawą”, zauważyć należy, że zgodnie z art. 6 ust 1 pkt 1 ww. ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami.

Ponadto, w myśl art. 13 pkt 1 ww. ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają pracownicy od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Opierając się jedynie na powyższych zapisach ustawowych, zauważyć należy, że nawiązanie przez ubezpieczoną E. P. (1) stosunku pracy z Z. L. prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą (...) skutkowało objęciem odwołującej ubezpieczeniem społecznym od dnia 9 marca 2015 r. Jednakże z uwagi na charakter decyzji organu rentowego oraz zawarte w treści decyzji stanowisko, ustalenia wymagało, czy faktycznie wyczerpana została dyspozycja art. 83 § 1 k.c., zgodnie z którym nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności. Organ rentowy bowiem podważył w trybie postępowania

administracyjnego zasadność objęcia E. P. (1) ubezpieczeniem społecznym, wskazując, iż umowa o pracę z dnia 9 marca 2015 r. zawarta została pozornie, w celu obejścia przepisów prawa, tj. w swojej istocie nawiązanie stosunku pracy zmierzało tylko do uzyskania przez odwołującą świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Sąd Okręgowy, odnosząc się w pierwszej kolejności do elementu dotyczącego pozorności umowy o pracę, zauważa, iż w tym aspekcie odwołać się należy do słusznego stanowiska Sądu Najwyższego, w myśl którego pozorność umowy o pracę ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę. W każdym przypadku decydujące znaczenie ma treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 r., sygn. akt I UK 43/09) Dokonując analizy niniejszej sprawy przez pryzmat powołanego orzeczenia Sądu Najwyższego, zauważyć należy, że kluczowe w sprawie było ustalenie, czy faktycznie była świadczona praca w związku z umową zawartą pomiędzy ubezpieczoną a płatnikiem składek oraz, czy umowa ta miała charakter umowy o pracę. Oceniając powyższe kwestie, Sąd w oparciu o przeprowadzone postępowanie dowodowe stwierdził, że umowa zawarta pomiędzy stronami miała zdecydowanie charakter umowy o pracę, albowiem spełniała naczelną przesłankę wynikającą z art. 22 § 1 k.p. W myśl tego przepisu, przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Postępowanie dowodowe, a w tym materiał dowodowy w postaci dokumentów oraz zeznań świadków, ubezpieczonej i płatnika składek wykazało, że ubezpieczona od dnia 9 marca 2015 r. była pracownikiem Z. L. i wykonywała pracę na stanowisku managera do spraw organizacji szkoleń, eventów i konferencji. W trakcie swojego zatrudnienia E. P. (1) podlegała bezpośrednio pracodawczyni, która decydowała o harmonogramie jej pracy. Tym samym występowała ścisła podległość pomiędzy pracodawcą a pracownikiem. Nadto, praca ubezpieczonej podlegała pełnej weryfikacji i kontroli. Nadzór pracodawcy nad pracownikiem był tu wykonywany w sposób dopuszczalny dla stosunku pracy. Tym samym w ocenie Sądu stosunek łączący odwołującą i płatnika składek spełniał przesłanki wynikające z art. 22 k.p.

Jednocześnie ustalenie przez strony wynagrodzenia za pracę na poziomie 4210,00 złotych brutto nie przemawia za pozornością zawartej umowy o pracę i okoliczność ta nie stanowi podstawy do uznania, że faktycznym celem zawarcia umowy było, jak podnosił to organ rentowy, uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Wynagrodzenie ubezpieczonej było wprawdzie wyższe aniżeli wynagrodzenie innych pracowników płatnika składek, należy jednak mieć na uwadze, że zakres obowiązków pozostałych pracowników był całkowicie odmienny i związany z pracą w sklepie z zabawkami, a wysokość wynagrodzenia E. P. (1) nie odbiegała znacząco od wynagrodzeń uzyskiwanych przez pracowników zatrudnionych na podobnych stanowiskach na terenie W.. Nadto, Sąd miał na uwadze, iż z ekonomicznego punktu widzenia zatrudnienie ubezpieczonej było całkowicie uzasadnione potrzebami pracodawcy. Jak wynika z zeznań płatnika składek w spornym okresie planował on rozwój działalności związanej z organizacją imprez okolicznościowych, w tym rozwój nowej marki (...).

Jednocześnie rozważając w niniejszej sprawie rozkład ciężaru dowodu, Sąd zważył, że zgodnie z normami generalnymi statuowanymi przede wszystkim przez art. 6 k.c. oraz art. 232 k.p.c. strona postępowania obowiązana jest udowodnić wszystkie swoje twierdzenia zgłaszane przez nią w sprawie. Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy, samo twierdzenie dotyczące istotnych dla sprawy okoliczności powinno być udowodnione przez stronę to twierdzenie zgłaszającą (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2001 r., sygn. akt I PKN 660/00). Ponadto, jak argumentował Sąd Apelacyjny, przedmiotem postępowania dowodowego są fakty mające istotne znaczenie dla merytorycznej oceny dochodzonego roszczenia (wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 13 kwietnia 2006 r., sygn. akt III AUa 35/06). Sąd opierając się na powyższym, w niniejszej sprawie miał na uwadze,

że organ rentowy poza oparciem całej argumentacji na stanowisku wyrażonym w decyzji z dnia 6 listopada 2015 r. nie wykazał w żadnym stopniu, iż jedyną przyczyną zatrudnienia ubezpieczonej była chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Zdaniem Sądu zawarte w treści decyzji organu rentowego stanowisko jest mało przekonujące i wysoce subiektywne. Reasumując powyższe, Sąd zważył, że organ rentowy w niniejszej sprawie poprzestał wyłącznie na poparciu twierdzeń wynikających z decyzji z dnia 6 listopada 2015 r. i poza wyrażonym stanowiskiem nie przedstawił żadnego dowodu na poparcie własnych twierdzeń. Dlatego zdaniem Sądu należy uznać, iż organ rentowy nie przedstawił żadnych wniosków dowodowych, do których był zobowiązany na podstawie art. 6 k.c. W ocenie Sądu zawartej przez strony umowie o pracę nie można zarzucić wady pozorności. Wobec powyższego Sąd uznał, że ubezpieczona E. P. (1) podlegała obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu tj. emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia u płatnika składek Z. L. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) i dlatego też na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w pkt 1 sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego, Sąd Okręgowy orzekł w pkt 2 sentencji wyroku w oparciu o treść art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800), zasądzając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na rzecz E. P. (1) kwotę 180,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.